

ศักยภาพในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดนนทบุรี วิทยา เมฆขำ*

Potential -In Leading the Sufficient Economic Philosophy Toward The Practice Among the Group of OTOP Producers In Nonthaburi Province Witthaya Mekhum*

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 1 ถ.อุทองนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

*Corresponding Author. E-mail address: mekhum@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพร้อมและวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยการผลิต ในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามตัวชี้วัด 6X2 สู่การปฏิบัติในกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดนนทบุรี ปี 2549 ที่จดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาชุมชน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการโดยความสมัครใจได้จำนวน 144 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และสนทนากลุ่ม มีจำนวน 2 ตอน โดยหาค่าความเชื่อมั่น 0.96 และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วสรุปเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านการประเมินความพร้อมในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามตัวชี้วัด 6X2 สู่การปฏิบัติ พบว่า กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดนนทบุรี มีความเชี่ยวชาญในการผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.15 และมีความสามารถทางด้านการตลาดน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.08

2. ด้านการวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยการผลิตด้วยเทคนิค SWOT พบว่า ผู้ผลิตมีจุดแข็งมากที่สุดในด้านประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ และพบจุดอ่อนในด้านการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่าย แต่พบว่ามีโอกาสมากที่สุดโดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับนักเรียน นักศึกษา นักวิชาการและประชาชน ส่วนอุปสรรคที่พบมากที่สุด ในด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจ การเมืองและภาวะเศรษฐกิจถดถอยของประเทศ

คำสำคัญ: ศักยภาพ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สินค้า OTOP

Abstract

This research aimed to assess the readiness and analyze the production factor potential in leading the sufficient economic philosophy as per 6 x 2 indicator toward the practice among the group of OTOP producers in Nonthaburi Province. The group of samples having been used in this research are 144 OTOP producers in Nonthaburi Province registered with the Community Development Department in 2006 who have specifically and voluntarily been selected to participate in the Project. The tools used in this research are questionnaire forms, interview forms, two parts of small group meeting and group discussion to find the confidential mean at the value of 0.96 and to analyze the quantitative information while using the substance analysis for the qualitative information, then concluded then in the form of essay.

Research Conclusion

1. The readiness assessment in leading the sufficient economic philosophy towards the practice among the group of OTOP producers in Nonthaburi Province, the producers were found to have the most expertise and skill for the production with the average value of 4.15 and having the least marketing ability at the average value of 3.08.

2. The analysis of the SWOT technical production factor potential, the producers were found to have the most advantage on the production experience and skill and their weakest points were on their marketing and distribution channels but found that they have the most opportunity by exchanging the knowledge with students, academics and the

public. The obstacles mostly found were on the economic and political stability and the country's slow down economy.

Keywords: Potential, Sufficiency Economy Philosophy, One Tambon One Product (OTOP)

บทนำ

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานของการพัฒนาประเทศที่จะใช้ในการพัฒนาทุนสังคมให้ยั่งยืนมีองค์ประกอบหลายด้าน ซึ่งสามารถจะใช้กระบวนการต่างๆ ที่ทำงานร่วมกันทั้งชุมชน หน่วยงานสนับสนุนภาครัฐเป็นตัวขับเคลื่อน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมโดยยึดหลัก 3 ฐานที่ใช้ในการคิด (จักรมณต์ ภาสกวานิช: 2548) ประกอบด้วย 1. ฐานสังคมที่จะพึ่งพาและจะพัฒนาตนเองได้จะต้องมีสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อให้เกิดชุมชนมีความเข้มแข็งและมีภูมิความรู้ในการบริโภคของวัตถุนิยมต่างๆ 2. ฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่สมดุลโดยภูมิปัญญาชาวบ้านจะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนในการประกอบอาชีพอุปโภคและบริโภค ชุมชนจะใช้ฐานความสมดุลของระบบนิเวศสภาพแวดล้อมที่ยังคงรักษาให้อยู่ด้วยความสมดุลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้ยั่งยืน 3. ฐานเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานที่ให้พออยู่พอกินตามสภาพของแต่ละชุมชนเท่าที่หามาใช้ผนวกกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพิ่มความสามารถในการแข่งขันทำให้เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งมั่นคงสามารถแข่งขันในประเทศและต่างประเทศที่ว่าภูมิปัญญาไทยสามารถพัฒนาสู่ภูมิปัญญาสากลการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นับตั้งแต่ต้นปี 2540 เป็นต้นมาเศรษฐกิจของไทยเริ่มประสบปัญหาการถดถอย แต่ไม่มีใครคาดคิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรงขนาดใดจนกระทั่งมีการปรับระบบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นระบบลอยตัวในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ส่งผลให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอย่างไม่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจไทยมาก่อนธุรกิจเป็นจำนวนมากต้องปิดกิจการ ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนมากมาย ฝ่ายทั้งภาครัฐเอกชนและสถาบันการศึกษาต่างเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหามากมายเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ โดยเฉพาะปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ยิ่งรุนแรงขึ้น กล่าวคือ ภาวะความยากจนที่มีแนวโน้มลดลงมาโดยตลอดในช่วงก่อนวิกฤตกลับเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 11.4 ของประชากรทั้งประเทศ หรือคิดเป็นจำนวนคนยากจน 6.8 ล้านคนในปี 2539 เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.9 หรือคิดเป็นจำนวนคนยากจน 9.9 ล้านคน ในปี 2542 และในช่วงเวลาเดียวกันการกระจายรายได้ก็แย่ลง โดยกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยที่สุด 20 เปอร์เซ็นต์แรก มีสัดส่วนรายได้ลดลงจากร้อยละ 4.2 เหลือร้อยละ 3.8 ขณะที่กลุ่มคนที่มีรายได้สูงสุด 20 เปอร์เซ็นต์แรกมีสัดส่วนรายได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 56.5 เป็นร้อยละ 58.4 อีกทั้งจำนวนคนว่างงานก็เพิ่มขึ้นมากกว่าช่วงก่อนเกิดวิกฤตเกือบ 1 ล้านคน นอกจากนี้ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็เป็นปัญหารุนแรงส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในสังคมมากขึ้น (ชาชีวัฒน์ ศรีแก้ว. 2545: 23)

การแก้ไขปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจดังกล่าว ภาครัฐได้กำหนดแนวทางการแก้ไขไว้หลายทางเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็งและเอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ภายในควบคู่กับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อแก้ปัญหาความยากจน ตาม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 - 2549) แนวทางการแก้ปัญหาความยากจน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) เป็นแนวทางหนึ่งที่รัฐให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ด้วยการกระจายโอกาสให้คนยากจนเข้าถึงการบริการของรัฐ แหล่งความรู้ และทรัพยากร รวมทั้งมีหลักประกันความมั่นคงในชีวิต มีการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งเพื่อสร้างศักยภาพเพิ่มขีดความสามารถให้คนยากจนสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น ควบคู่ไปกับการแก้ปัญหาความยากจนเชิงโครงสร้างที่ต้องปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐ ปรับกฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อต่อคนจนให้ได้รับโอกาส สิทธิให้ราษฎรมีงานทำมีรายได้ อดัยศักยภาพในชุมชน เพื่อให้เกิดความมั่นคง ยั่งยืน โดยอยู่บนฐานคิด "การมีส่วนร่วมของชุมชนประชาชนคิดเองทำเอง" รัฐทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุนเท่านั้นเป็นแนวคิดในการ

พัฒนาเพื่อวางรากฐานความยั่งยืนจากข้างล่างไปสู่ระดับประเทศ

จากปัญหาดังกล่าวตรงกับ (ปิยะ เขียววิทย์ และคณะ. 2548: 1) พบว่ามีผลกระทบที่ส่งผลถึงชุมชนด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา ขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้ ขาดคนสืบทอด และถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ เทคโนโลยีในการผลิตไม่เหมาะสม ไม่สามารถนำเครื่องจักรมาใช้ได้ทุกขั้นตอนในการผลิต ซึ่งตรงกับ (พระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547ให้ไว้ ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2547) มาตรา 7 ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่นแสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางสายกลาง คือ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตามที่กระทรวงมหาดไทย มอบให้กรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักรับผิดชอบการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับกรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้สัมฤทธิ์ผลอย่างยั่งยืน กรมพัฒนาชุมชนจึงได้จัดทำกรอบแนวคิดในการขับเคลื่อน “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้าน โดยใช้หลักการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม “ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” “การทำงานร่วมกัน” (work with, not work for) และ “การเรียนรู้จากการปฏิบัติ” (learning by doing) และใช้เทคนิค “การกระตุ้นความคิด สร้างจิตสำนึก ด้วยการตั้งคำถามที่โดนใจ” (asking the right questions) เริ่มต้นด้วยตัวชีวิต 6X2 เป็นเป้าหมาย (being with the ends) โดยใช้พัฒนารากฐานสามัคคีผู้นำชุมชนร่วมเป็นชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนร่วมกับภาคีการพัฒนาให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งในระดับหมู่บ้านและครัวเรือน จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะวิเคราะห์ศักยภาพในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดนนทบุรีที่มีความสำคัญซึ่งอยู่ในลำดับ 1 ใน 5 ของการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย โครงการปฏิบัติการแก้จนแบบถึงลูกถึงคน เพื่อสอดคล้องกับตัวชีวิต 6X2 ที่ยึดถือปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานของวิถีชีวิตกับความพอ 5 ประการ ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งกลุ่มผู้ผลิตพึ่งตนเองได้ ครอบคลุมมีคุณภาพชีวิตดีมีความชุมชนมีระบบการจัดการความรู้และภูมิปัญญาโดยชุมชนส่งผลทำให้การพัฒนาที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อประเมินความพร้อมในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามตัวชีวิต 6X2 สู่การปฏิบัติในกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยการผลิต การให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยเทคนิค SWOT และตัวชีวิต 6X2 สู่การปฏิบัติในกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตของการศึกษาไว้ 2 ด้านดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาพื้นที่กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ใน 6 อำเภอ 52 ตำบล ของจังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาตามเกณฑ์ตัวชีวิต 6X2 ของกรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

1. ด้านการลดรายจ่าย 1.1 ครั้วเรือนทำสวนครัว 1.2 ครั้วเรือนปลูกดอกบាយมุข
2. ด้านการเพิ่มรายได้ 2.1 ครั้วเรือนมีอาชีพเสริม 2.2 ครั้วเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม
3. ด้านการประหยัด 3.1 ครั้วเรือนมีการออมทรัพย์ 3.2 ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์
4. ด้านการเรียนรู้ 4.1 ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 4.2 ครั้วเรือนมีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน
5. ด้านการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน 5.1 ชุมชนใช้วัตถุดิบอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ 5.2 ชุมชนปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่นเป็นหมู่บ้านน่าอยู่
6. ด้านการเอื้ออารีต่อกัน 6.1 ชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือคนจนคนด้อยโอกาสและคนประสบปัญหา 6.2 ชุมชน “รู้จักสามัคคี”

ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีข้อตกลงเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัยโดยผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะในเขตจังหวัดนนทบุรี มีการแบ่งวัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์ของจังหวัดนนทบุรีตามตัวชี้วัด 6X2 กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานรากดังนี้

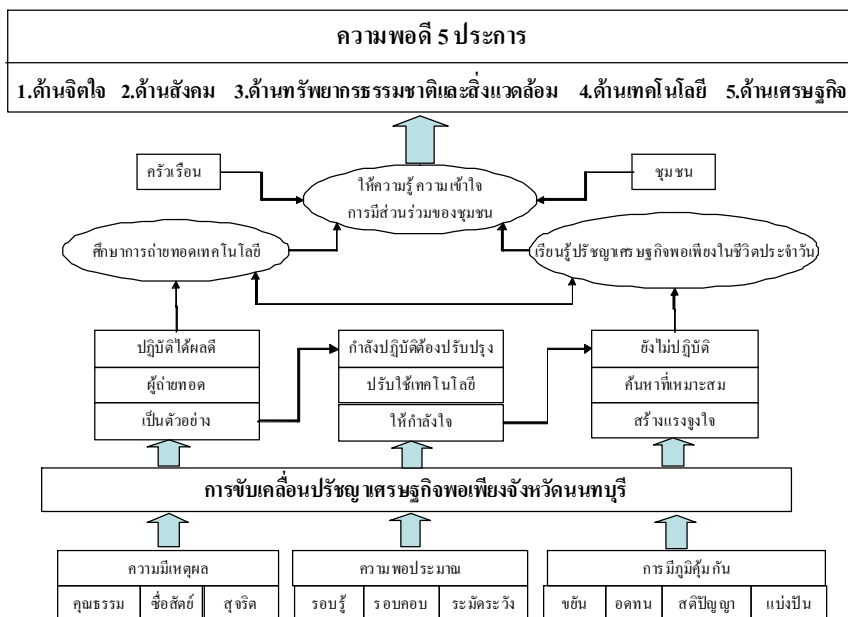
1. ตัวชี้วัด 6X2

1. ด้านการลดรายจ่าย 2. ด้านการเพิ่มรายได้ 3. ด้านการประหยัด 4. ด้านการเรียนรู้ 5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน 6. ด้านการเอื้ออารีต่อกัน

2. ความดี 5 ประการ

1. ด้านจิตใจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4. ด้านเทคโนโลยี 5. ด้านเศรษฐกิจ

กรอบแนวความคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพร้อมและวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยการผลิตตามตัวชี้วัด 6X2 กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดนนทบุรี โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัยแบบชุมชนมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยอาศัยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรจากผู้ผลิตสินค้า OTOP ที่ส่งเข้าคัดสรร จำนวน 200 ราย รวม 52 ตำบล 6 อำเภอ ในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบางกรวย อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง อำเภอไทรน้อย อำเภอปากเกร็ด

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกมาจากกลุ่มประชากร จำนวน 200 ราย คัดเลือกจากผู้ผลิตสินค้า OTOP จังหวัดนนทบุรี ปี 2549 ที่จดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาชุมชนโดยผู้วิจัยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจงโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ แบบมีส่วนร่วม เพื่อคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการได้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 144 ราย

เครื่องมือการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้วิจัยได้จัดกระทำข้อมูลการวิจัยโดยแบ่งเครื่องมือออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อการประเมินความพร้อมในการทำงานมีข้อคำถามจำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 2 การประชุมกลุ่มย่อย และสนทนากลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยการผลิต การให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยเทคนิค SWOT เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการนำตัวชี้วัด 6X2 กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันมีข้อคำถามแบ่งออกเป็น 6 คำถามดังนี้

1.ด้านการลดรายจ่าย 1.1 ครัวเรือนทำสวนครัว 1.2 ครัวเรือนปลูกดอกขาย

2.ด้านการเพิ่มรายได้ 2.1 ครัวเรือนมีอาชีพเสริม 2.2 ครัวเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

3.ด้านการประหยัด 3.1 ครัวเรือนมีการออมทรัพย์ 3.2 ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์

4.ด้านการเรียนรู้ 4.1 ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 4.2 ครัวเรือนมีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน

5.ด้านการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน 5.1 ชุมชนใช้วัตถุดิบอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ 5.2 ชุมชนปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่นเป็นหมู่บ้านน่าอยู่

6.ด้านการเอื้ออารีต่อกัน 6.1 ชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือคนจนคนด้อยโอกาสและคนประสบปัญหา 6.2 ชุมชน “รู้จักสามัคคี”

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยศึกษาจากข้อมูลเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แหล่งข้อมูล เช่น วารสาร เอกสาร ตำรา งานวิจัย สื่อสารสนเทศ เมื่อได้ดำเนินการรวมข้อมูลต่างๆ การศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ คือการลงพื้นที่ การสนทนาเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างความเข้าใจและการยอมรับ ศึกษาถึงวิธีการทำงานข้อมูลพื้นฐาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การลงพื้นที่เป็นการประสานงานกับหน่วยงานของกรมการพัฒนาชุมชนและข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนกลุ่ม OTOP เพื่อให้มีส่วนร่วมของชุมชนสร้างความเข้าใจเพื่อชุมชนเกิดความเชื่อมั่น เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้วิจัย โดยการสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชน โดยเลือกผู้นำแต่ละอำเภอ อำเภอละ 1 ราย รวมจำนวน 6

ราย และผู้นำกลุ่ม OTOP ที่เป็นประธานกลุ่มในแต่ละอำเภอ อำเภอละ 2 ราย รวมจำนวน 12 ราย เพื่อถามความรู้ความเข้าใจในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ประชุมผู้นำกลุ่มชุมชน จำนวน 6 รายและผู้นำกลุ่ม OTOP จำนวน 12 รายที่เป็นตัวแทนในอาชีพเพื่อการเรียนรู้และการแก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มอาชีพผู้ประกอบการอาชีพต่างๆ ลักษณะของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในการทำงาน

3. การแจกแบบสอบถาม จำนวน 144 ราย และการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 12 ราย ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความพร้อมและการวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยการผลิต

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ที่ใช้เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการมีส่วนร่วมในการศึกษาความรู้และความเข้าใจในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา นำมาเขียนเป็นความเรียงเพื่อนำเสนอมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ข้อมูล / ข้อคำถาม	ลักษณะการวิเคราะห์	สถิติที่ใช้
ตอนที่ 1 แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อการประเมินความพร้อมในการทำงาน	- ประมาณค่า - แบบปลายเปิด	- ค่าเฉลี่ย/ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - สรุปเป็นความเรียง
ตอนที่ 2 การประชุมกลุ่มย่อย และสนทนากลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยการผลิตด้วยเทคนิค SWOT การนำตัวชี้วัด 6X2 กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	- SWOT - แบบปลายเปิด	- สรุปเป็นความเรียง
ส่วนที่ 1 ด้านการลดรายจ่าย		
ส่วนที่ 2 ด้านการเพิ่มรายได้		
ส่วนที่ 3 ด้านการประหยัด		
ส่วนที่ 4 ด้านการเรียนรู้		
ส่วนที่ 5 ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม		
ส่วนที่ 6 ด้านการเอื้ออารีต่อกัน		

ผลการวิจัย

1. ด้านการประเมินความพร้อมในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามตัวชี้วัด 6X2 มาใช้ในกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดนนทบุรี มีผลการวิจัยดังนี้

ด้านการลดรายจ่าย พบว่ามีความสามารถทางด้านการตลาด มีค่าเฉลี่ย 3.08 และมีความสามารถทางด้านการเงินมีค่าเฉลี่ย 3.21

ด้านการเพิ่มรายได้ พบว่า มีความพร้อมในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.56 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย 3.13 มีความเชี่ยวชาญในการผลิต มีค่าเฉลี่ย 4.15

ด้านการประหยัด พบว่า มีความขยันอดทนในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.96 ปริมาณการผลิตที่ผลิตได้ มีค่าเฉลี่ย 3.33

ด้านการเรียนรู้ พบว่า มีความสามารถและทักษะในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.77

ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า มีทีมงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 3.08

ด้านการเอื้ออารีต่อกัน พบว่า ปัจจุบันมีความเข้มแข็งของทีมงาน มีค่าเฉลี่ย 3.71 มีขวัญและกำลังใจในการทำงานมีค่าเฉลี่ย 3.86

ตารางที่ 2 การประเมินความพร้อม

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ลำดับ
1. มีความพร้อมในการทำงานอยู่ในระดับมาก	3.56	0.89	6
2. มีความสามารถและทักษะในการทำงานอยู่ในระดับมาก	3.77	0.68	4
3. มีความขยันอดทนในการทำงานอยู่ในระดับมาก	3.96	0.89	2
4. มีทีมงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง	3.08	1.06	10
5. มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง	3.13	0.97	9
6. มีความสามารถทางด้านการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง	3.08	0.91	11
7. มีความสามารถทางด้านการเงิน อยู่ในระดับปาน	3.21	1.00	8
8. ปัจจุบันมีความเข้มแข็งของทีมงานอยู่ในระดับมาก	3.71	0.81	5
9. ปริมาณการผลิตที่ผลิตได้อยู่ในระดับปานกลาง	3.33	0.80	7
10. มีความเชี่ยวชาญในการผลิต อยู่ในระดับมาก	4.15	0.73	1
11. มีขวัญและกำลังใจในการทำงานอยู่ในระดับมาก	3.88	0.88	3

จากตารางที่ 2 ปัจจุบันผู้ผลิตส่วนใหญ่จากการประเมินความพร้อม พบว่ามีความเชี่ยวชาญในการผลิตอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 รองลงมา มีความขยันอดทนในการทำงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และลำดับน้อยที่สุดมีทีมงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และมีความสามารถทางด้านการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08

2. ด้านการวิเคราะห์ ศักยภาพปัจจัยการผลิต การให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยเทคนิค SWOT พบว่า

1. Strengths: S: จุดแข็ง และการจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์

จากการวิเคราะห์จุดแข็งที่ใช้เกณฑ์การให้น้ำหนักในภาพรวมพบว่า ผู้ผลิตสินค้า OTOP มีจุดแข็งมากที่สุด ในด้านประสิทธิภาพ ความเชี่ยวชาญที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความตั้งใจรักในอาชีพ รองลงมา ผู้ผลิตใช้วัตถุดิบไม่มีมลภาวะที่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้วัตถุดิบที่ย่อยสลายได้ง่ายไม่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม และมีการประหยัดการออมใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. Weaknesses: W: จุดอ่อน และการจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์

จากการวิเคราะห์จุดอ่อนที่ใช้เกณฑ์การให้น้ำหนักในภาพรวมพบว่า ผู้ผลิตสินค้า OTOP มีจุดอ่อนมากที่สุด ในด้านการตลาดในการรองรับ ช่องทางการจัดจำหน่ายและไม่มีการสนับสนุนการส่งเสริมสินค้า รองลงมา ขาดเครื่องมือ เครื่องจักร และเทคนิควิธีการที่ทันสมัยมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ไม่ทันสมัย สินค้ามีรูปแบบไม่หลากหลายและขาดความรู้ในเชิงธุรกิจด้านการเงิน บัญชี และการตลาด

3. Opportunities: O: โอกาส และการจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์

จากการวิเคราะห์โอกาสที่ใช้เกณฑ์การให้น้ำหนักในภาพรวมพบว่า ผู้ผลิตสินค้า OTOP มีโอกาสมากที่สุดโดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับนักเรียน นักศึกษา นักวิชาการและประชาชน รองลงมา มีการแสวงหาประโยชน์ของคนไทยและด้านเศรษฐกิจพอเพียง และมีสื่อต่างๆ เช่นโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และโฆษณาเป็นที่ยอมรับรวมถึงนโยบายรัฐบาลมีการส่งเสริมสินค้า OTOP ที่ให้การสนับสนุน

4. Threats: T: อุปสรรค และการจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์

จากการวิเคราะห์อุปสรรคที่ใช้เกณฑ์การให้น้ำหนักในภาพรวมพบว่า ผู้ผลิตสินค้า OTOP มีอุปสรรคมากที่สุด ในด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจการเมือง ภาวะเศรษฐกิจถดถอย รองลงมา ไม่มีหน่วยงานให้ความรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องที่ตรงกับความต้องการ และผู้ผลิตไม่มีสิทธิบัตรคุ้มครอง การจัดทรัพยากรทางปัญญาและหน่วยงานภาครัฐให้การช่วยเหลือได้ไม่เต็มที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เห็นความสำคัญของกลุ่มผู้ผลิต

อภิปรายผล

จากการประเมินความพร้อมในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปปฏิบัติตามตัวชี้วัด 6X2 ของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดนนทบุรีพบว่า มีความเชี่ยวชาญในการผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสามารถทางด้านการตลาดน้อยที่สุด ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ (ปราณี ไวตาบ และคณะ. 2545: 155) ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และร่วมมือในด้านกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้ของชุมชน จึงทำให้เกิดทักษะในกระบวนการผลิต ที่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุภาพร ดุษฎีพุดพิพันธุ์ และคณะ. 2546: ค)

ด้านการวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยการผลิต การให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยเทคนิค SWOT พบว่ามีจุดแข็งมากที่สุดในด้านประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ พบจุดอ่อนในด้านการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่าย แต่พบว่ามีโอกาสมากที่สุดโดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับนักเรียน นักศึกษา นักวิชาการและประชาชน ส่วนอุปสรรคที่พบมากที่สุดในด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจ การเมือง และภาวะเศรษฐกิจถดถอยของประเทศ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ (ทรงจิต พูลลาภ และคณะ. 2545: 204) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัย ผู้นำองค์กรท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน และประชาชนทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทั้งยังเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเครือข่าย OTOP ด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุภาพร ดุษฎีพุดพิพันธุ์ และคณะ. 2546: 131)

สรุปผลการวิจัย

จากการประเมินความพร้อมในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปปฏิบัติตามตัวชี้วัด 6X2 ของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดนนทบุรีพบว่า มีความเชี่ยวชาญในการผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.15 รองลงมา มีความขยันอดทนในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.96 และมีความสามารถทางด้านการตลาดน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.08

ด้านการวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยการผลิต การให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยเทคนิค SWOT พบว่ามีจุดแข็งมากที่สุดในด้านประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ พบจุดอ่อนในด้านการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่าย แต่พบว่ามีโอกาสมากที่สุดโดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับนักเรียน นักศึกษา นักวิชาการและประชาชน ส่วนอุปสรรคที่พบมากที่สุดในด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจ การเมือง และภาวะเศรษฐกิจถดถอยของประเทศ

ข้อเสนอแนะ

ด้านการประเมินความพร้อมในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามตัวชี้วัด 6X2 ภาครัฐควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเป็นสำคัญให้มีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมตามสภาพทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นพร้อมกับส่งเสริมช่องทางการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนพึ่งพาตนเองนำไปสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- จักรมณต์ ฝาสุกวนิช. (2548). ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติ อภ.พ.ศ. 2548-2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.
- ชาวิวัฒน์ ศรีแก้ว. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549. กรุงเทพฯ: พัฒนา.
- ทรงจิต พูลลาภ และคณะ. (2545). การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาพื้นบ้าน: ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมและไหม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ปราณี ไวดาบ และคณะ. (2545). การวิจัยและพัฒนาภูมิปัญญาไทยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ภาคกลาง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ปิยะ เขียววิทย์ และคณะ. (2548). การวิเคราะห์เทคโนโลยีกระบวนการผลิตสินค้า OTOP. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สุภาพร ดุษฎีพณิพันธุ์ และคณะ. (2546). การวิจัยและพัฒนากระบวนการสืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าอีสาน ลุ่มน้ำโขงท่าบลก้อเอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.